

Dyrevernalliansen

Brenneriveien 7, 0182 Oslo
(+47) 22 20 16 50

kontor@dyrevern.no
www.dyrevern.no

facebook.com/dyrevern
twitter.com/dyrevern

Org. nr.: 983 482 392
Kontonr.: 0537 34 87378

Til:

Landbruks- og matdepartementet
Klima- og miljødepartementet
innspillsmote2022@lmd.dep.no

Oslo, 22. desember 2022

Skriftlig innspill fra Dyrevernalliansen til arbeidet med ny viltlov

Dyrevernalliansen vil takke departementene for muligheten til å gi et skriftlig innspill til arbeidet med å gjennomgå og modernisere viltloven.

De fleste har et forhold til viltlevende dyr. Artene som dekkes av viltloven utgjør ikke bare en høstingsverdi, men også en opplevelsesressurs for befolkningen i alle alderstrinn, og næringsinteresser (særlig turistnæringen). Sammenlignet med andelen av befolkningen som jakter er det en overveldende stor andel som ikke gjør det, men har interesse av å benytte naturen og nyte tilstedeværelsen av ville dyr. Ville dyr utgjør også en viktig del av nærmiljøet i bebygde strøk, og viltloven bør tilrettelegges for at også disse dyrene vernes. Det gjelder for eksempel småfugl, grevling, ekorn, rev, rådyr, frosker og oter. Bestandene av ville dyr er på verdensbasis under sterkt press som følge av menneskelig aktivitet, herunder arealbruk, klimaendringer, jakt og fangst.

Hensynet til dyrs egenverdi er lite fremtredende i viltforvaltningen, som preges av antroposentriske nyttehensyn som økonomi, jakt og tradisjon. Vi mener at viltloven, slik den fremstår i dag, ensidig hensyntar jaktinteressen i altfor stor grad, fremfor hensyn til både biologisk mangfold, dyrenes interesser, andre fritidsinteresser i befolkningen og andre næringsinteresser.

Dyrevernalliansen ser derfor et klart behov for å modernisere viltloven med tanke på utviklingen i samfunnets kunnskap om dyrevelferd, befolkningens holdninger til dyr og dyrevern, og viltets behov for vern mot menneskelig aktivitet og forstyrrelse.

Regler for jaktvåpen og utstyr

Av de overordnede temaene som departementene har bedt om innspill på, vil vi i denne omgang avgrense vårt innspill til spørsmål 3, som omhandler regler for jaktvåpen og utstyr.

Dyrevernalliansen er svært bekymret for det rekreasjonsdrevne ønsket om å innføre nye våpentyper til jakt – være det pil og bue, armbrøst, eller luftgevær. Jaktformene vi allerede har i Norge ivaretar behovet for jakt og viltforvaltning. Vi oppfordrer innstendig til en videreføring av viltlovens § 20, som spesifiserer at jaktvåpen skal være "skytevåpen med ladning av krutt."¹

En liberalisering av tillatte jaktformer kan få store og uante konsekvenser for velferden til ville dyr. Skadeskyting under jakt er et alvorlig dyrevelferdsproblem, og Dyrevernalliansen vil derfor understreke viktigheten av å ikke åpne for nye jaktformer som øker faren for skadeskyting.

Relevante studier fra våre naboland

I sitt muntlige innspill til departementene under innspillsmøte avholdt 2. desember 2022, tok Norges Buejegerforbund til orde for at rekreasjonsjakt med pil og bue bør tillates i en ny viltlov. De fremhever blant annet at "[d]okumentasjon fra sammenlignbare land som Danmark og Finland viser at buejakt er en human og etisk måte å utøve jakt på."²

¹ Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 20.

² Norges Buejegerforbund, "Innspill til modernisering av viltloven", Presentasjon under innspillsmøte i regi av Landbruks- og matdepartementet, 2. desember 2022.

Dyrevernalliansen

Dyrevernalliansen er ikke kjent med at det foreligger vitenskapelige studier av buejakt i Finland angående skadeskyting. Vi ønsker imidlertid å gjøre departementene oppmerksomme på at to slike studier nylig er gjennomført i Danmark og Sverige, og at begge disse taler mot en lovendring som åpner for buejakt.

Det danske miljødepartementet publiserte nylig sluttrapporten for en prøveordning med rekreasjonsjakt med pil og bue som ble startet i 2018. Datamaterialet i studien er begrenset, ettersom 104 buejegere kun har innrapportert data for 282 dyr i perioden 2018-2022. Ett tydelig funn i rapporten er imidlertid at hjortevilt skutt med pil og bue løper lengre før de faller om, enn dersom jegeren benytter seg av rifle. Denne avstanden øker også jo større dyret er. I tillegg peker rapporten på at ettersøk med hund vil være mer krevende i jakt med pil og bue, sammenlignet med jakt hvor rifle benyttes.³ Begge disse funnene indikerer at det vil være lite formålstjenlig å åpne for buejakt.

Rekreasjonsjakt med pil og bue har også vært gjenstand for stor debatt i Sverige, og Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) gjennomførte en grundig utredning av dette temaet i 2021. Utredningen konkluderer ikke i spørsmålet om hvorvidt jakt med pil og bue bør tillates, men påpeker at det er store usikkerheter forbundet med den praktiske utøvelsen av denne jaktformen. Blant annet viser de til at bruken av pil og bue i jaktøyemed kan medføre en forhøyet risiko for både skadeskyting og unødvendig lidelse.⁴

Faglige vurderinger av buejakt

Hovedgrunnen til at det fremstår dyrevelferdsmessig uforsvarlig å tillate jakt med pil og bue er at denne jaktformen er mindre effektiv enn de moderne alternativene.^{5,6,7} Viltlovens § 19 stiller krav om human jakt, noe som blant annet innebærer at viltet ikke skal utsettes for unødige lidelser.⁸ Av dyrevelferdsmessig grunner er det helt essensielt at tiden fra et prosjektil avfyres, til det treffer og sørger for bevisstløshet og død hos dyret, er så kort som mulig.

I utformingen av ny viltlov, må hensynet til human jakt vektlegges mer enn ønsket om en annerledes jaktopplevelse. Buejakt er mer fysisk og teknisk krevende i forhold til tradisjonelle jaktformer. For å kunne drepe effektivt må bredhodede piler treffe og kutte store blodkar, organer i brysthulen, og/eller i nervesystemet. I de fleste jaktsituasjoner er disse forutsetningene vanskelige å oppnå ved bruk av pil og bue.

Den svenske utredningen som ble gjennomført av SLU, peker også på at den optimale rekkevidden ved bruk av pil og bue er betydelig kortere enn hos andre, mer moderne skytevåpen. Ideelt sett bør en bue avfyres innenfor en avstand på 30-35 meter, og helst på et stillestående dyr.⁹ Dersom dyret skulle bli skadeskutt og gjøre et forsøk på å løpe av gårde, kan buejegeren finne det krevende å lykkes med å avfyre et nytt, treffende skudd.

Det er også hevet over enhver tvil at tradisjonelle kruttvåpen har overlegen gjennomslagskraft og presisjon, sammenlignet med pil og bue. I den svenske utredningen fra SLU vises det til at anslagshastighet for en pil skutt med bue er om lag 70-80 m/s, noe som kan sammenlignes med om lag 400 m/s for en haglsverm og 700-1200 m/s for en geværkule. Fordi en pil vil bevege seg betydelig saktere enn lydets hastighet, kan dyret rekke å reagere instinktivt når det hører lyden av buen som slippes (omtalt som "jumping the string"). Dette øker faren for skadeskyting.

I tillegg viser forfatterne ved SLU til at anslagsenergien for en pil kun er om lag 75 J, mens den anslås til om lag 3200 J for en haglsverm og i området 1600-16500 J for en geværkule.¹⁰ Ved buejakt vil det med andre ord ikke bare ta lengre tid før skuddet treffer, men effekten av trefningen vil også være

³ Kanstrup, N., Skovbjerg Balsby, T. J., Sonne, C., *Effektiviteten af buejagt - opfølgende undersøgelser*, Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet, 2022.

⁴ Berg, C., von Essen, E., Göransson, L. m.fl., *Jakt med pil och båge*, Rapporter från SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd, 2021:2.

⁵ Gregory, N. G., "Bowhunting deer", *Animal Welfare*, 14:111-116, 2005.

⁶ Pedersen, M. A., "Wounding Rates of White-tailed Deer with Modern Archery Equipment", *Proc. Annu. Conf. SEAFWA*, 2008.

⁷ Monroe County Alliance for Wildlife Protection, *The Inefficiency of Bowhunting in Controlling White-Tailed Deer Populations*, 2004.

⁸ Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 19.

⁹ Berg, C., von Essen, E., Göransson, L. m.fl., *Jakt med pil och båge*, Rapporter från SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd, 2021:2, s. 37

¹⁰ Berg, C., von Essen, E., Göransson, L. m.fl., *Jakt med pil och båge*, Rapporter från SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd, 2021:2, s. 33-34

Dyrevernalliansen

svakere. Dette øker faren for at jegeren ikke lykkes med å felle dyret og for at dyret skadeskyles. Ved skadeskyting med pil skjer det meste av blødningen inne i dyret. Pilen kan gå tvers gjennom dyret og allikevel etterlate få blodspor. Dette kan vanskeliggjøre ettersøk, noe som også blir påpekt i sluttrapporten fra den danske prøveordningen.

Skadeskyting med moderne bredhodete piler forårsaker mange flere infeksjoner enn tradisjonelle piler. De drar med seg hår, skitt og bakterier inn i dyret og dette ender med infeksjoner for dyret, hvis det er skadeskutt. Dersom det skadeskutte dyret blir overlatt til seg selv, og dør dager eller uker senere av skader og infeksjoner, har dyret utvilsomt lidd unødig.

Samlet sett foreligger det tilstrekkelig faglig dokumentasjon på at jakt med pil og bue medfører en forhøyet risiko for skadeskyting og unødig lidelse. Det kan etter vårt syn derfor ikke anses som dyrevelferdsmessig forsvarlig å åpne opp for denne jaktformen.

Liten støtte til lovendring i befolkningen

Dyrevernalliansen vil minne departementene på at jaktutøvelse er avhengig av allmennhetens aksept. Landets jakttradisjon bidrar til at oppfatningen av hva som er etisk forsvarlig varierer fra land til land. Norge har ingen tradisjon for buejakt. Erfaring fra andre land viser at det er skadeskyting med pil og bue som vekker de sterkeste negative reaksjonene hos allmennheten, og dermed setter jakt i sin helhet i et dårlig lys.

I september 2020 gjennomførte Respons Analyse en opinionsmåling på bestilling fra Dyrevernalliansen.¹¹ Et representativt utvalg bestående av 1000 respondenter ble i denne undersøkelsen blant annet spurt om hvorvidt de var enige i at rekreasjonsjakt med pil og bue bør bli lovlig i Norge.

62 prosent av respondentene svarte at de var uenige i at denne jaktformen bør tillates, og kun 16 prosent sa seg enige i at det bør gjennomføres en lovendring. Dette viser med all tydelighet at det ikke er noe folkekrav om å tillate rekreasjonsjakt med pil og bue. Snarere tvert imot. Det brede lag av befolkningen ønsker ikke å gjøre denne jaktformen lovlig, og flertallet sier at de er motstandere av en slik lovendring.

Intensiteten i respondentenes preferanser avslører også at de sterkeste følelsene i dette spørsmålet finnes hos motstandere av buejakt. Hele 43 prosent av respondentene som ble spurt ga uttrykk for at de var helt uenige i at rekreasjonsjakt med pil og bue bør tillates. Til sammenligning var det kun seks prosent av respondentene som hadde den sterkeste preferansen for en lovendring, og som dermed sa seg helt enig i at denne jaktformen bør tillates.

Føre-var-prinsippet taler for at nye og krevende jaktformer ikke bør innføres dersom motivasjonen primært er emosjonell eller økonomisk. Uten dokumentasjon på at buejakt er dyrevelferdsmessig forsvarlig, og i fravær av et folkekrav om å gjennomføre en lovendring som tillater buejakt, forventer vi at departementene viderefører dagens restriktive praksis for hvilke jaktformer som kan tillates.

Konklusjon

I spørsmål om hvorvidt en lovbestemmelse skal endres, bør interessene i saken veies mot hverandre. Det finnes ingen brede, allmenne interesser som taler for å tillate rekreasjonsjakt med pil og bue. Forkjemperne for å tillate buejakt begrunner hovedsakelig sitt ønske om en lovendring med emosjonelle og økonomiske argumenter. Hensynet til jaktetikk, naturforvaltning og dyrevelferd oppgis ikke som begrunnelser for å innføre buejakt. Etter vårt syn bør det foreligge tungtveiende grunner dersom viktige natur- og dyreinteresser skal settes til side i en ny viltlov.

Gjennom studier fra andre, sammenlignbare land har det fremkommet god dokumentasjon på at jakt med pil og bue vil være negativt for dyrevelferden, ettersom denne jaktformen medfører økt risiko for skadeskyting og unødvendig lidelse for dyrene.

Dyrevernalliansen håper at departementene vil ta med seg våre innspill i det videre arbeidet, og at det ikke gjennomføres en lovendring som setter hensynet til dyrene og naturen til side, kun for å

¹¹ Respons Analyse for Dyrevernalliansen, "Jeg mener rekreasjonsjakt med pil og bue bør bli lovlig i Norge", september 2020.

Dyrevernalliansen

imøtekomme økonomiske og emosjonelle interesser som gjenspeiles i en svært liten andel av befolkningen.

Med vennlig hilsen

Christian Danielsen
Politisk rådgiver
Statsviter
christian@dyrevern.no
+47 909 800 28